

SLOVNÍK POUŽÍVANÝCH POJMOV

AKCELERACIONIZMUS

Akceleracionizmus (z anglického jazyka „accelerate“ - zrýchliť) vychádza z viacerých anti-demokratických a pravicovo extrémistických ideológií, etnonacionalizmu a konšpiračných teórií - najmä o genocíde bielej rasy, pričom jeho prívrženci veria, že bieli ľudia sú ohrození migráciou a že jedine kolaps modernej spoločnosti, potrestanie bielych ľudí, ktorí v ich ponímaní páchajú zradu voči svojej rase, a znefunkčnenie demokratických vlád a politického systému sú jediným spôsobom, ako nastoliť zavedenie nových mocenských štruktúr, ktoré by boli ovládané „bielou rasou“. **Militantný akceleracionizmus** je násilná stratégia využívajúca podvratné, sabotážne a teroristické činy s vidinou urýchlenia kolapsu modernej spoločnosti stupňovaním a prehlbovaním sociálneho napätia, s konečným cieľom vyvolať rasovú vojnu a vytvoriť systém bielej nadradenosti. Najvýraznejším znakom militantného akceleracionizmu je presvedčenie, že násilie je jediná cesta, ako dosiahnuť stanovené politické ciele, pričom jeho predstavitelia nielenže vyzývajú k násilným, sabotážnym a teroristickým činom v online prostredí, ale sa ich dopúšťajú aj vo fyzickom svete.

ANTISEMITIZMUS

Antisemitizmus* je také vnímanie Židov, ktoré sa môže prejaviť ako nenávisť k Židom. Rétorické a fyzické prejavy antisemitizmu sú namierené proti židovským alebo nežidovským jednotlivcom a/alebo ich majetku, proti inštitúciám židovskej komunity a náboženským ustanovizniam. Terčom takýchto prejavov môže byť tiež Štát Izrael, chápaný ako židovské spoločenstvo. Avšak kritiku Izraela podobnú tej, aká býva vznesená proti akejkoľvek inej krajine, nemožno považovať za antisemitskú. Antisemitizmus často obviňuje Židov z konšpirácie poškodzujúcej ľudstvo a často sa používa na obviňovanie Židov z „toho, prečo veci nefungujú“. Je vyjadrený v hovorenom a písanom prejave, vizuálnych formách a konaní a používa škodlivé stereotypy a negatívne charakterové črty. Súčasné príklady antisemitizmu vo verejnom živote, médiách, školách, na pracoviskách a v náboženskej sfére, berúc do úvahy celkový kontext, môžu zahŕňať, ale nie sú obmedzené na:

1. vyzývanie, napomáhanie alebo ospravedlňovanie zabíjania alebo ubližovania Židom v mene radikálnej ideológie alebo extrémistického náboženského pohľadu,
2. vytváranie klamlivých, dehumanizujúcich, demonizujúcich alebo stereotypných tvrdení o Židoch ako-takých alebo o moci Židov ako kolektívu, akými sú napr. – najmä, ale nie výlučne – mýtus o svetovom židovskom sprisahaní alebo o Židoch kontrolujúcich médiá, ekonomiku, vládu alebo ďalšie spoločenské inštitúcie,
3. obviňovanie Židov ako ľudu zo zodpovednosti za skutočné alebo vymyslené krivdy spáchané jednou židovskou osobou alebo skupinou, alebo aj za činy spáchané Nežidmi,
4. popieranie faktu, rozsahu, mechanizmov (napr. plynových komôr) alebo úmyslu genocídy Židov v rukách národnosocialistického Nemecka a jeho podporovateľov a komplicov počas druhej svetovej vojny (holokaust),

* právne nezáväzná pracovná definícia antisemitizmu prijatá Medzinárodnou alianciou pre pripomínanie holokaustu IHRA, s ktorou vyslovila súhlas Národná rada SR uznesením č. 1490 z 28. novembra 2018

5. obviňovanie Židov ako ľudu alebo Izraela ako štátu z vymyslenia alebo zveličovania holokaustu,
6. obviňovanie židovských občanov z toho, že sú lojálnejší k Štátu Izrael alebo k údajným prioritám Židov na celom svete, než k záujmom ich vlastných krajín,
7. odopieranie práva židovského ľudu na sebaurčenie, napr. tvrdením, že existencia Štátu Izrael je prejavom rasistického úsilia,
8. uplatňovanie dvojítých štandardov voči židovskému ľudu vyžadovaním správania, ktoré sa neočakáva alebo nevyžaduje od žiadneho iného demokratického štátu,
9. používanie symbolov alebo obrazov spájaných s klasickým antisemitizmom (napr. tvrdenia, že Židia zabili Ježiša alebo že robia rituálne popravy) na charakterizovanie Izraela alebo Izraelčanov,
10. prirovnávanie súčasnej izraelskej politiky k politike nacistov,
11. považovanie Židov za kolektívne zodpovedných za konanie Štátu Izrael.

Antisemitské činy sú trestné činy vtedy, keď ich tak definuje zákon (napr. popieranie holokaustu alebo distribúcia antisemitských materiálov v niektorých krajinách). Trestné činy sú antisemitské vtedy, keď cieľ útoku – či už ľudia, alebo majetok (ako napr. budovy, školy, miesta na bohoslužby a cintoríny) – je vybraný preto, že je alebo je vnímaný ako židovský alebo spojený so Židmi. Antisemitská diskriminácia je odopieranie Židom možností alebo služieb dostupných iným osobám a je nelegálna v mnohých krajinách.

EXTRÉMIZMUS

Politický extrémizmus

Politický extrémizmus je politická ideológia, ktorá spochybňuje a odmieta niektorý zo základných princípov demokratického právneho štátu, trojdielnej štátnej moci či všeobecného volebného práva. Politický extrémizmus namiesto rovnakých práv pre všetkých presadzuje politický a hodnotový systém, v ktorom hodnotu človeka a jeho práva určuje jeho „pôvod“ (rasový, etnický či triedny) alebo sa snaží o obmedzenie výkonu základných ľudských práv. Využíva pritom nástroje demokracie, ako napr. právo na zhromažďovanie, právo na združovanie, slobodu slova (čím ďalej tým častejšie v online priestore) s cieľom ich zneužitia na odstránenie demokratických princípov zo spoločnosti alebo na útoky a zastrašovanie svojich oponentov.

Pravicový extrémizmus

Pravicový extrémizmus alebo extrémnu pravicu je možné vnímať ako ideológiu založenú na týchto kľúčových zložkách: ultranacionalizmus, xenofóbia, rasizmus, antidemokratické, tzv. antisystémové postoje spojené s volaním po tzv. „silnom štáte“, ktorý musí nahradiť právny štát. Tieto zložky nemusia byť vždy zastúpené spoločne. Základom pravicového extrémizmu/extrémnej pravice je však zásadná myšlienka nerovnosti medzi „nimi“ (najčastejšie: imigranti, etnické a náboženské menšiny) a „nami“, čiže ľuďmi, ktorých definujú cez ich vlastné subjektívne a vykonštruované etnické, rasové, národné, kultúrne alebo náboženské kritériá, čím odmietajú princípy rovnosti vychádzajúce zo základov demokratického právneho štátu. Pravicový extrémizmus alebo extrémna pravica sa taktiež prezentuje snahou o budovanie kultúrnej jednoty národa a odmietaním politickej plurality, ktorú sa jej prívrženci môžu snažiť dosiahnuť aj prostredníctvom odopierania univerzálnych

práv a slobôd ostatným obyvateľom, ich diskriminovaním či degradovaním, a to aj pomocou verbálneho alebo fyzického násillia.

Ľavicový extrémizmus

Ľavicový extrémizmus sa pokúša s použitím násillia nahradiť demokratický právny štát za politický systém založený na ideológii komunizmu alebo anarchizmu. Ľavicový extrémizmus má v úmysle odstrániť akúkoľvek formu nerovnosti vo všetkých oblastiach spoločenského života, čo však nakoniec vedie k zániku individuálnej ľudskej slobody a voľby.

Náboženský extrémizmus

Nábožensky motivované postoje a činnosti porušujúce princípy demokratického právneho štátu a základných ľudských práv, orientované na ustanovenie alebo udržanie teokratického systému alebo režimu, kde cirkevná hierarchia je najvyšším rozhodovacím a výkonným orgánom, nadradená orgánom zastupiteľskej demokracie. Náboženský extrémizmus využíva náboženstvo k presadzovaniu takých záujmov a cieľov, ktoré vedú k zavedeniu teokratického systému alebo režimu, výraznej intolerancii a potlačovaniu ľudskej dôstojnosti a porušovaniu ľudských práv k osobám iného vierovyznania a potlačovaniu ľudskej dôstojnosti a porušovaniu ľudských práv príslušníkov vlastného náboženského smeru.

FAŠIZMUS

Fašizmus je politická ideológia, ktorej jadrom je mýtus o znovuzrození národa – regenerácii politickej, spoločenskej i etickej kultúry. Je to druh revolučného nacionalizmu vyznačujúci sa prehnanými predstavami o rozklade spoločnosti, dekadencii a/alebo o národnom potupení. Snaží sa pritom o dosiahnutie utopической národnej obrody dosiahnuteľnej prostredníctvom očisty národa od nepriateľov a vytvorenie nového/ alternatívneho politického, spoločenského, kultúrneho i hospodárskeho usporiadania odmietajúc liberalizmus a demokratický právny štát. Fašisti sú presvedčení, že žijú v úpadkovom období (a s ním spojenou dekadenciou, korupciou, rodinkárstvom, ekonomickou krízou a pod.), v degenerovanej spoločnosti rútiacej sa do záhuby, za ktorú nesie zodpovednosť nepriateľ národa - reálne existujúca skupina nesúca odlišné znaky (fyzické, etnické atď.), od ktorej by sa podľa nich mali očistiť. Svoju „životnú úlohu“, „miesto v dejinách“ či „misiu“, „poslanie“ vidia v dejinotvornom boji za zvrátenie tohto úpadku a vybudovanie novej spoločnosti a vytvorenie nového človeka. To sa spravidla deje násilím, fyzickým či iným, ktoré je ospravedlňované nutnosťou odstrániť dehumanizovaného nepriateľa. Svoje vízie budúcej spoločnosti sa fašistickí ideológovia snažili prevziať z rôznych iných ideológií a vytvoriť „tretiu cestu“ medzi socializmom a kapitalizmom. Fašistická ideológia má silný autoritársky rozmer a snaží sa o vytvorenie homogénneho národa očisteného od nepriateľov, v praxi spravidla založeného na trojici: vodca, národ, štát, v ktorom nebude potrebná žiadna demokratická pluralita.

Neofašizmus

Neofašizmus je politická ideológia, ktorá presadzuje základné princípy fašistickej ideológie. Jadrom neofašistickej ideológie je, podobne ako vo fašizme, snaha o mýtické znovuzrodenie národa. Neofašizmus sa však nesnaží len o obnovenie ideálov svojho medzivojnového predchodcu, prináša i nové originálne témy a myšlienky (nativizmus, odmietavý postoj k prisťahovalectvu, historický revizionizmus), a z politických dôvodov sa často snaží od medzivojnového fašizmu dištancovať. Pre neofašizmus je v prvom rade

charakteristický ultranacionalizmus, xenofóbia a odmietanie/zneužívanie demokracie, liberálneho individualizmu, ale aj marxizmu a ďalších ľavicových ideológií. Často za účelom dosiahnutia politických cieľov dochádza k zneužívaniu populistických tém za účelom získania čo možno najširšieho publika (ako napr. extrémne pravicové ekonomické reformy, odmietanie prisťahovalectva, obviňovanie neeurópskych občanov).

HISTORICKÝ REVIZIONIZMUS

Historický revizionizmus je úsilie prehodnotiť význam historických udalostí a dať im iné interpretácie, odlišné od dovtedy zaužívaných. Má rôzne podoby a do istej miery je legitímnou súčasťou historickej vedy. Problematický je pri pripisovaní odlišných morálnych a etických hodnôt, než sú v súlade s demokratickými princípmi a dodržiavaním ľudských práv. Najznámejším je napr. kladenie holokaustu na rovnakú morálnu úroveň s inými tragédiami, ako napr. spojenecké bombardovanie Nemecka (zvlášť bombardovanie Drážďan vo februári 1945) a pod. V slovenskom prostredí ide napr. o velebenie ľudáckej Slovenskej republiky, ospravedlňovanie, relativizovanie, zľahčovanie či úplné popieranie zločinov ľudáckeho režimu a Jozefa Tisa. Využíva rôzne techniky ako sfalšované dokumenty, neoprávnené spochybňovanie skutočných zdrojov, pripisovanie nepravdivých záverov rôznym knihám a publikáciám a s tým súvisiace zámerne nesprávne preklady textov, manipulácia so štatistickým údajmi a podobne.

IDEOLOGIA

Pre účely tejto koncepcie sa pojem „ideológia“ chápe v negatívnych súvislostiach a definuje sa nasledovne: ideológia je zoskupenie názorov, ideí, či mýtov, ktorých základom je nejaký „vyšší princíp“ (napr. rasový, národný, triedny, náboženský, ekonomický, sociálny), legitimizovaný spoločensko-sociálny poriadok. Ideológia následne riadi správanie a konanie jednotlivcov, ktorí sa z dôvodu presadenia tohto spoločensko-sociálneho poriadku domnievajú, že majú „právo“ (a to často aj s použitím násilia) dehumanizovať, vylúčiť zo spoločnosti alebo eliminovať všetkých odporcov tohto poriadku, považovaných z hľadiska danej ideológie za „zlo“.

NACIZMUS

Nacizmus alebo národný socializmus je politická ideológia, ako aj nedemokratický a totalitný politický režim uplatňovaný v Nemecku v rokoch 1933 až 1945 (počas tzv. Tretej ríše). Nacizmus kombinuje koncepciu fašizmu s rasizmom vychádzajúcim z presvedčenia o nerovnosti ľudských rás, konkrétne nadradenosti jednej rasy (árijskej rasy) a sociálne požiadavky na zlepšenie životnej úrovne robotníkov. Nacizmus sa od fašizmu líšil radikálnosťou (krajný nacionalizmus) a uplatňovaným rasizmom, pričom obe formy výkonu štátnej moci sa snažili o očistu národa, v mnohých prípadoch násilnými formami, pričom nemecký nacizmus pre dosiahnutie svojich cieľov využíval rasový princíp a taliansky fašizmus kultúrny princíp.

Neonacizmus

Neonacizmus je politická ideológia, ktorá vznikla po druhej svetovej vojne a snaží sa (často násilnou cestou) o obnovenie a zavedenie ideológie nacizmu. Na rozdiel od neofašizmu, ktorý sa snaží nájsť i nové témy (nativizmus, odmietavý postoj k prisťahovalectvu, historický revizionizmus) a väčšinou sa od svojho medzivojnového predchodcu dištancovať, neonacizmus

sa snaží o obnovenie pôvodných konceptov nacizmu, čerpá priamo z nacistickej ideológie a preberá jej rasistické teórie spolu s totalitnými ideami. Neonacisti veria vo svoju revolučnú schopnosť prekonať problémy vytvorené modernou pluralitnou demokraciou a liberalizmom. Snažia sa o zavedenie nového poriadku, ktorý by bol založený na ideách medzivojnového nacizmu a Adolfa Hitlera. Neonacisti prorokujú príchod novej éry, v ktorej sa nacizmus stane politicky a kultúrne úspešný. Neonacizmus funguje ako konšpiračná „teória“, ktorej základom je predstava, že Židia a židovské sily, ktoré sa snažia kontrolovať svet, sú existenčným nebezpečenstvom pre „biele“ európske a severoamerické národy. Židia sú podľa nich stelesnením zla a ich odstránením sa snažia o očistu moderného sveta. Nemusí to platiť vždy, spravidla však neofašizmus vychádza skôr z intelektuálnejšieho a kultúrneho prostredia, zatiaľ čo neonacizmus „z ulice“. Základnými termínmi neonastickej rétoriky sú „národ“ a „rasa“. Vytvorili mentalitu „my verius oni“: sú hlboko nepriateľskí voči svojim oponentom, zároveň ide o formu politického náboženstva, ktorá v niektorých prípadoch môže viesť i k politicky motivovanému násiliu. Medzi najčastejšie charakteristiky neonacistov patrí využívanie rétoriky rasizmu, homofóbie, xenofóbie, antisemitizmu, ultranacionalizmu, nenávisť k menšinám či Rómom, autoritárstvo, antiliberalizmus, antikomunizmus a pomerne časté je tiež popieranie holokaustu – tieto témy sú často populisticky zneužívané neonacistickými hnutiami a zoskupeniami na podporu svojich tvrdení o „rasovej“ nadradenosti.

RASA

Pojem rasa nemá dodnes všeobecne prijatú vedeckú definíciu. Pojem rasa nie je možné definovať „pozitívne“, pretože dosiaľ neexistuje všeobecná zhoda odbornej obce na jednotnej, jednoznačnej a všeobecne prijateľnej definícii pojmu rasa, nakoľko doposiaľ neexistujú jednoznačne a všeobecne prijaté kritériá – „rasové znaky“, pomocou ktorých by bolo možné zadeliť ľudskú populáciu do rás. Medzi odborníkmi nepanuje ani zhoda v určení počtu rás. Pri skúmaní rasovo podmienených trestných činov sa preto nezisťuje, či rasy existujú, alebo nie, pretože neexistuje jednotná vedecká metodika, podľa ktorej by bolo možné zaraďovať ľudí do rás. Skúma sa osobné presvedčenie páchatel'a trestného činu, pretože práve on sám považuje ním definované rasy za reálne – a využíva iba vlastné kritériá zaeľovania ľudí do rás – a proti takto subjektívne a svojvoľne definovaným rasám zameriava svoju antipatiu, nenávisť, násilné konanie až snahu o ich elimináciu. Motivácia páchatel'a rasovo podmieneného trestného činu preto nevychádza z toho, či sa obeť hlási alebo nehlási, alebo či patrí alebo nepatrí k nejakej národnosti, etniku, resp. náboženstvu. Páchatel' rasovo podmieneného trestného činu zaraďuje svoje obeť do výhradne jeho vlastnej rasovej typológie. Páchatel' rasovo podmieneného trestného činu následne útočí (verbálne alebo fyzicky) na nejakú skupinu cez svojvoľne pripísané negatívne významy, ktoré prisúdil danej skupine prostredníctvom svojej vlastnej rasovej ideológie. Z neexistencie záväznej odbornej definície pojmu rasa vyplýva, že obhajca rasovej ideológie (rasizmu) si musí rasu zaeľinovať po svojom, a preto sa nemôže odvolávať na to, že používa všeobecne prijatú odbornú definíciu. Absencia všeobecne prijatej odbornej definície pojmu rasa umožňuje pri analýze výpovedí obhajcu rasovej ideológie skúmať zdroje jeho tvrdení. A pri tomto skúmaní je možné odhaliť, s veľkou pravdepodobnosťou, že sa odvoláva na také zdroje, ktoré využívajú takú definíciu pojmu rasa, s pomocou ktorej je možné obhájiť (legitimizovať) ponížovanie, dehumanizáciu, vylučovanie, použitie násilia, v krajných prípadoch až vraždenie takejto ním vykonštruovanej „rasovej skupiny“.

RASOVÁ IDEOLÓGIA (rasizmus)

Výraz „rasová ideológia“ je výstižnejší než rasizmus, pretože aj pojem rasizmus má veľké množstvo rôznych, často protikladných definícií, a z pojmu rasizmus nie je vždy zrejmé, že ide o ideológiu. Pre účely tejto koncepcie pojem rasová ideológia (rasizmus) nie sú stereotypné a nepriaznivé vyjadrenia na adresu nejakých skupín. Ide o typ násilného a agresívneho konania alebo činu (verbálneho alebo fyzického) voči jednotlivcom alebo skupinám, ktoré obhajca rasovej ideológie sám pre seba definuje ako „nižšie alebo menejcenné rasy“. Zásťancca rasovej ideológie (rasizmu) nemá ťiadny odstup od jeho vlastnej rasovej klasifikácie. Jeho vlastné vykonštruované a nevedecké delenie ľudských populácií do rás považuje za objektívny opis reality. Chápanie pojmu rasa, ktorú obhajca rasovej ideológie využíva, falošne pripisuje celej skupine ľudí (definovaným ako príslušníkom rasy) kolektívne rozumové schopnosti (inteligencia), morálne a charakterové vlastnosti a spôsob života, ktoré sú údajne „dedičné“ a „nezmeniteľné“. Obhajca rasovej ideológie z tohto dôvodu hlása, že ťiadna sociálna pomoc a podpora, ťiadna dobročinnosť, charita, zmena rodinného a školského prostredia, ani zmena výchovy, či dokonca ani (osobná) usilovnosť nedokážu tieto „nezvratné menejcenné dedičné vlastnosti“ zmeniť. Podľa obhajcu rasovej ideológie sa ním definované rasy s takýmito „nezvratnými menejcennými dedičnými vlastnosťami“ rodia a „prenášajú“ ich na ďalšie generácie v rámci svojej rasy. Výhradne v rámci tejto ideologickej schémy existuje rozdelenie na rasy, kde isté rasy sú kvalitatívne vyššie a nadradené (s „lepšími“ rozumovými schopnosťami, charakterovými vlastnosťami, kultúrou, či s „lepšími“ génmi), a iné sú kvalitatívne nižšie a menejcennejšie. Výhradne v rámci tejto rasovej schémy sa obhajca rasovej ideológie domnieva, že menejcenná rasa nie je, pre svoju „menejcennosť“, schopná dosiahnuť vyššie sociálne, pracovné, kultúrne alebo intelektuálne pozície a kvôli svojej „horšej biológii“ patrí na perifériu spoločnosti. Obhajca rasovej ideológie vidí vo vlastných vykonštruovaných rasových kategóriách opodstatnenie určité ľudské skupiny dehumanizovať, poníťovať, vylúčiť zo spoločnosti, až sa pokúsiť o ich fyzickú elimináciu.

Definícia protirómskeho rasizmu

Protirómsky rasizmus** je prejavom individuálnych prejavov a činov, ako aj inštitucionálnych politík a praktík marginalizácie, vylúčenia, fyzického násilia, znevažovania a devalvácie rómskych kultúr a životného štýlu, ako aj nenávistných prejavov zameraných na Rómov či iných jednotlivcov a skupiny, ktoré boli vnímané, stigmatizované alebo prenasledované počas nacistickej éry a aj v súčasnosti ako „Rómovia“. To vedie k zaobchádzaniu s Rómami ako s údajnou cudzou skupinou a spája ich so sériou „pejoratívnych stereotypov a skreslených obrazov, ktoré predstavujú špecifickú formu rasizmu“.

Pre účely tejto koncepcie sa pojem protirómsky rasizmus definuje ako typ rasistickej klasifikácie Rómov, ktorí sú prostredníctvom nej stigmatizovaní ako „cigáni“, a to s cieľom vykonštruovať falošné „odôvodnenie“ a „legitimizáciu“ pre dehumanizáciu Rómov, ich diskrimináciu, vykorisťovanie a možnosť na nich páchať násilie. Protirómsky rasizmus vytvára neexistujúce, zavádzajúce a negatívne „opisy“, „vlastnosti“ a „charakteristiky“ (tzv. „profil“) „cigána/cigánov“, ktorých základom:

** pracovná definícia protirómskeho rasizmu prijatá Medzinárodnou alianciou pre pripomínanie holokaustu IHRA, s ktorou vyslovila súhlas Národná rada SR uznesením č. 1635 z 27. septembra 2022

- 1) je údajne „spoločná forma“ fyzického výzoru;
- 2) sú homogenizujúce a generalizujúce sociálne, mentálne a charakterové „vlastnosti“ (asociálnosť, kriminalita, vysoká pôrodnosť, nedostatočná hygiena, chudoba, poverčivosť, primitívnosť, kmeňové príbuzenstvo, krivosadníctvo, kočovníctvo, hudba v krvi, neviazanosť atď.);
- 3) je esencIALIZÁCIA tejto „spoločnej formy“ fyzického výzoru a uvedených sociálnych, mentálnych a charakterových „vlastností“ pre celú etnickú skupinu Rómov.

Protirómsky rasizmus preto nevychádza z reálneho života a negatívnych osobných skúseností, nie je dôsledkom života Rómov, ale využíva historické formy diskriminácie, predsudkov a stereotypov a považuje „spoločnú formu“ fyzického výzoru a uvedené sociálne, mentálne a charakterové „vlastnosti“ ako „esenciálne“ (čiže „vrodené“) u každého Róma. To znamená, že aj keby sa niektoré z uvedených „opisov“, „vlastností“ a „charakteristík“ dali aplikovať na nejakého príslušníka majority (napr. kriminalita + nízka hygiena + chudoba), tak by sa sociálna situácia tohto príslušníka majority nechápala ako jeho „esenciálna“ („vrodená“) vlastnosť, tak ako je to v prípade Rómov v protirómskom rasizme. Z tohto dôvodu je anticiganizmus/protirómsky rasizmus typom rasistickej kategorizácie tvrdiacej, že Rómovia kolektívne zdieľajú „odlišnú rasovú podstatu“, ktorá nie je ovplyvniteľná žiadnou formou socializácie, výchovy a vzdelania, ani žiadnymi sociálnymi, spoločenskými a finančnými opatreniami. Protirómsky rasizmus pripisuje Rómom nezvratný „biologický (rasový) osud“, z ktorého nie je možné uniknúť a zároveň presadzuje, že Rómovia nie sú, práve pre tieto svoje „esenciálne (vrodené) vlastnosti“, schopní začleniť sa do spoločnosti. Súčasné príklady prejavov protirómskeho rasizmu môžu zahŕňať, ale nie sú obmedzené na:

1. skresľovanie a popieranie prenasledovania Rómov alebo genocídy Rómov,
2. glorifikáciu genocídy Rómov,
3. podnecovanie, páchanie násilia a jeho ospravedlňovanie voči rómskym komunitám, ich majetku a jednotlivcom,
4. nútené a nátlakové sterilizácie, ako aj iné druhy hrubého fyzického alebo psychického zaobchádzania s Rómami,
5. živenie a schvaľovanie diskriminačných stereotypov o Rómoch a proti nim,
6. obviňovanie Rómov, s využitím nenávistných prejavov, za skutočné alebo domnelé spoločenské, politické, kultúrne, ekonomické alebo zdravotné problémy,
7. stereotypizáciu Rómov ako osoby páchajúce trestnú činnosť,
8. používanie slova „cigán“ ako nadávku,
9. schvaľovanie a podporovanie exkluzívnych mechanizmov zameraných proti Rómom založených na rasovej diskriminácii, akými sú napr. vylúčenia rómskych detí z klasických škôl alebo inštitucionálne postupy a politiky vedúce k segregácii rómskych komunít,
10. prijímanie politík bez právneho základu alebo stanovenie podmienok, ktoré umožňujú svojvoľné alebo diskriminačné vysídlenie rómskych komunít a jednotlivcov,
11. vyvodzovanie kolektívnej zodpovednosti za skutočné alebo domnelé činy jednotlivcov z rómskych komunít,
12. šírenie nenávistných prejavov zameraných voči rómskym komunitám v akejkoľvek podobe, zahŕňajúc internet a sociálne siete.

TERORIZMUS

Terorizmus je úmyselné a systematické využívanie násilných činov, ktoré môžu vzhľadom na svoju povahu alebo kontext vážne poškodiť krajinu alebo medzinárodnú organizáciu, ak boli spáchané s cieľom závažne zastrašiť obyvateľstvo; alebo neprimerane nútiť vládu alebo medzinárodnú organizáciu, aby vykonali alebo sa zdržali výkonu akéhokoľvek činu; alebo vážne destabilizovali alebo zničili základné politické, ústavné, hospodárske a sociálne štruktúry krajiny alebo medzinárodnej organizácie. Terorizmus predstavuje jedno z najzávažnejších porušení univerzálnych hodnôt ľudskej dôstojnosti, slobody, rovnosti, solidarity a uplatňovania základných ľudských práv a slobôd a je považovaný za jeden z najvážnejších útokov na demokraciu. Terorizmus môže byť činom jednotlivca, skupiny jednotlivcov alebo organizovanej skupiny, ktorí konajú buď samostatne alebo s podporou štátu. Môže však ísť aj o čin štátu voči svojmu obyvateľstvu (porušovanie ľudských práv, genocída) alebo mať súvislosť s medzinárodným ozbrojeným konfliktom proti civilnému obyvateľstvu nepriateľského štátu (napr. ničenie infraštruktúry, používanie výbušnín alebo CBRN látok).

TRESTNÉ ČINY SPÁCHANÉ Z OSOBITNÉHO MOTÍVU Z NENÁVISTI

Trestné činy spáchané na základe nenávisti voči osobe alebo skupine osôb sú v medzinárodnom kontexte nazývané aj trestnými činmi z nenávisti (z anglického jazyka „hate crimes“), pokrývajúce celé spektrum trestných činov extrémizmu od nenávistných (napr. verbálnych, grafických) prejavov až po násilné nenávistné činy. V rámci SR upravuje §140 písm. e) Trestného zákona možnosť spáchania trestného činu extrémizmu na základe osobitného motívu, teda berie do úvahy činy spáchané z nenávisti. Pre účely koncepcie sú za extrémistické činy považované aj extrémisticky motivované nenávistné prejavy, čiže všetky formy prejavu, ktoré rozširujú, podnecujú, podporujú alebo ospravedlňujú rasovú nenávisť, xenofóbiu, antisemitizmus či iné formy nenávisti založené na neznášanlivosti prejavujúce sa agresívnym nacionalizmom a etnocentrizmom, diskrimináciou a nevraživosťou voči osobám na základe ich pohlavia, pôvodu, rodu, sexuálnej orientácie, náboženskej alebo politickej príslušnosti, ďalej voči menšinám, migrantom a ľuďom prisťahovaleckého pôvodu.